

Către

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării

Adresa: Piata Valter Mărăcineanu nr 1-3,

Sector 1, 010155 Bucuresti

Telefon: +4 021 312.65.78; +4 021 312.65.79

Fax: +4 021 312.65.85

Email: contact@cncd.org.ro

Subiect: Concluzii și precizări în legătură cu punctele de vedere depuse de către Inspectoratul Școlar Județean Mureș

Prezentul document conține concluziile precum și precizările întocmite de către **conducerea UCDMR împreună cu filiala Mureș** cu scopul de a dovedi actul de discriminare din partea Inspectoratului Școlar Județean Mureș (ISJ Mureș).

ISJ Mureș prin selectarea subiectivă a informațiilor și prin neinformare, a manipulat membrii CNCD, deoarece a ales date numerice precum și informații fără a prezenta aspectele, motivele extrem de importante, care determină elevii absolvenți al claselor a VIII-a, în decizia de a alege felul și modul de continuare a studiilor. Unele din motivele cele mai relevante este faptul că în județul Mureș există instituții de învățământ unde nu există clase **cu limba de predare în limba maghiară, licee și SAM (Șcala de Artă și Meserii) cu profile foarte apreciate de către elevi** (tehnician în activități economice, tehnician în administrație publică, tehnician în turism, tehnician analize prod. alimentare, tehnician veterinar, tehnician în agroturism și multe altele) **precum și sunt localități unde numărul locurilor oferite nu este suficientă și nu acoperă numărul elevilor din localitate respectivă.**

În legătură cu datele și informațiile furnizate de către ISJ Mureș, se poate constata lipsa totală a explicațiilor referitoare la motivele care au contribuit la existența acestor fenomene. Toate informațiile, cifrele și datele furnizate sunt tratate ca și cum ele ar fi o normalitate, ca și cum elevii de naționalitate maghiară ar „migra” benevol din clasele cu predare în limba maghiară în cele de limba română pentru simplul motiv că doresc să facă ca atare, și nu se dă nici o explicație referitoare la lipsa de opțiuni, la faptul că în județul Mureș există localități (unde aparțin și elevii care trăiesc în împrejurimea acestora) în care nu există licee sau SAM, care ar avea clase cu limba

de predare maghiară, unde elevii de naționalitate maghiară care nu au posibilitatea financiară să se deplaseze zilnic la distanțe mari, sunt nevoiți să-și continue studiile în limba română. În acest document vă vom prezenta pe rând argumentele și precizările noastre, care au fost formulate pe baza documentelor și argumentelor trimise de către ISJ Mureș.

Dorim să vă atragem atenția asupra faptului, că Uniunea Cadrelor Didactice Maghiare din România *nu a chemat în judecată ISJ Mureș*, ci a semnalat o situație pe care o consideră discriminatorie față de elevii de naționalitate maghiară din clasele a VIII-a, din județul Mureș, situație care fusese deja analizată de CNCD, și față de care CNCD a adoptat o hotărârea nr. 47 **din 27.01.2009, care sună cum urmează:**

1. Punerea în aplicare a Planului de școlarizare în forma sa inițială sau cea propusă în urma ședinței Consiliului de Administrație a Inspectoratului Școlar Județean Mureș ar putea produce efecte discriminatorii în mod indirect elevilor aparținând comunității maghiare care ar urma să învețe în clase cu limba de predare maghiară, potrivit art. 2 alin. 1, alin. 3 și alin. 4, coroborat cu art. 11 alin. 1 al al **O.G. nr. 137/2000**, republicată;
2. Recomandă reclamatului să elaboreze un Plan de școlarizare pentru clasele a IX-a care respectă proporțiile procentuale existente la nivelul claselor a VIII-a, astfel încât fiecare elev să aibă posibilitatea continuării studiilor în limba sa maternă;
3. O copie a prezentei hotărâri se va comunica reclamatului și Ministerului Educației, Cercetării și Inovării.

Menționăm că în ciuda acestei hotărâri, care a fost transmisă către ISJ Mureș și Ministerului Educației, Cercetării și Inovării, ISJ Mureș în ultima variantă a planului de școlarizare a planificat 59 de clase (+1 seral, frecvență redusă) pentru secția maghiară, care însumează 1652 de elevi din cei aproape de 1900 de absolvenți ai clasei a VIII-a, deci în consecință ISJ Mureș nu a luat în considerare recomandarea CNCD, astfel se poate constata efectul discriminatoriu.

UCDMR nu a înaintat o plângere penală, ci o petiție conform Legii nr. 233/2002 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr.27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor (publicată în Monitorul Oficial nr. 296 din 30 aprilie 2002). Și nu poate fi vorba de susțineri false, și neîntemeiate atâta timp cât cele semnalate au fost susținute și de hotărârea nr. 47 din 27.01.2009 al CNCD.

Criteriul legislativ:

În legătură cu criteriul legislativ invocat de ISJ Mureș menționăm că Legea invocată de ISJ Mureș, pe care această instituție dorește a o respecta cităm: „a) *respectarea condițiilor impuse prin Legea Învățământului nr. 84/1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare*”

Această lege în articolul 118 declară următorul:

„Persoanele aparținând minorităților naționale au dreptul să studieze și să se instruiască în limba maternă la toate nivelurile și formele de învățământ, în condițiile prezentei legi.”

Toate celelalte legi invocate de ISJ Mureș sunt subordonate acestei legi, și trebuie să se bazeze pe asigurarea egalității de șanse și nu pot diminua efectul acesteia și nu pot motiva reducerea claselor cu predare în limba maghiară. Deasemenea prevederile Legii nr. 128/1997 privind Statutul personalului didactic cu modificările și completările ulterioare, nu au nici o relevanță pentru elaborarea planului de școlarizare, pentru că în aceste lege nu este tratată învățământul în limbile minorităților, iar toate prevederile cu privire la personalul didactic se referă atât la personalul care lucrează la secția română, cât și cel din secția maghiară.

În legătură cu anexa 2, Corelarea ofertei educaționale cu cererea pieții muncii, constatările ISJ Mureș iarăși nu sunt relevante, deoarece la următoarele profiluri Mureș nu există în prezent deloc învățământ în limba maghiară în județul Mureș:

Agricultură

Comerț

Industria alimentară

În cazul sectorului „Fabricarea produselor de lemn” – cererea din partea elevilor de naționalitate maghiară este mai mare decât oferta făcută de ISJ Mureș, astfel la profilul Prelucra lemnului din Grupul Școlar Ion Vlasiu în clasa cu predare în limba română studiază mulți elevi de naționalitate maghiară, care nu au primit șansa de a studia în limba maghiară din cauza lipsei de locuri disponibile (tabel nr. 1):

Tabel nr. 1.

Clasa	Efectivul clasei	Din care elevi de naționalitate maghiară
X A	19	9
XII- A (liceu) Tehnician operator de tehnică de calcul	16	13
XI A sam	17	7
XII B sam	17	9
XII A sam	16	12
XIIIA (sam)	8	4
XI (frecvență redusă)	36	15
XI (frecvență redusă)	35	15
XI (seral)	14	8

XII (seral)	30	20

Din tabelul nr. 1 reiese că și în anii precedenți, în ciuda faptului că au fost destuli de elevi de naționalitate maghiară, nu s-a ținut cont de acesta de către ISJ Mureș. La clasele XII, din clasele A și B s-ar fi putut organiza o clasă la secția maghiară cu un efectiv de 21 de elevi, (9+12), deasemenea la frecvență redusă în clasa a XI-a 30 de elevi (15+15) de naționalitate maghiară au fost nevoiți să învețe în limba română.

În ceea ce privește declarația inspectorului școlar discipline tehnice, ing. Maria Ștețco, din anexa 2, cităm:

„Calificările profesionale unice pe unitatea de învățământ și/sau județ au fost propuse în proiectul planului de școlarizare 2009-2010 cu predare în limba română, pentru asigurarea de șanse egale tuturor absolvenților de clasa a VIII-a din anul școlar 2008-2009.”

-în opinia noastră nu poate fi vorba de asigurarea egalității de șanse egale, atâta timp cât prin măsura respectivă nu se respectă nici articolul nr. 84/1995 a Legii Învățământului, nici prerogativele articolului 32/3 din Constituția României, respectiv: „Dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale de a învăța limba lor maternă și dreptul de a putea fi instruite în această limbă sunt garantate; modalitățile de exercitare a acestor drepturi se stabilesc prin lege.” În consecință egalitatea de șanse trebuie să fie asigurată atât pentru elevii de naționalitate română, cât și pentru cei de naționalitate maghiară în egală măsură.

Deasemenea tabelul numit „Planificarea ofertei de formare profesională la clasa a IX-a Liceu tehnologic ruta directă” nu este relevantă pentru proiectul planului de școlarizare cu privire la elevii de naționalitatea maghiară.

Cu privire la Metodologia privind fundamentarea cifrei de școlarizare și stabilirea rețelei unităților de învățământ preuniversitar de stat pentru anul școlar 2009-2010, atașată scrisorii de motivație a ISJ Mureș, aceasta nu vorbește de egalitatea de șanse cu privire la educația în limbile minorităților naționale din România, dar în pagina 19 stipulează: „Consiliile locale și județene, se vor implica în organizarea eficientă a rețelei școlare, atât la nivelul fiecărei localități și zone geografice, cât și la nivelul județului, cu respectarea prevederilor Legii nr. 84/1995, republicată cu modificările și completările ulterioare.” **Deci metodologia se bazează pe Legea Învățământului, care stipulează clar egalitatea de șanse și dreptul la învățământul în limba maternă, astfel nici metodologia nu poate fi invocată ca motiv de restrângere a numărului de clase pentru elevi de naționalitate maghiară.**

Menționăm că toată invocările din partea ISJ Mureș cu privire respectarea cadrului legislativ este un pretext, deoarece acesta aplică legea numai în anumite situații. Un exemplu grăitor este situația din Grupul Școlar Constantin Brâncuși, **unde studiază 301 de elevi la secția română în 19 clase, iar la secția maghiară studiază 382 de elevi în 13 clase.** Nici în acest caz nu putem vorbi de egalitate de șanse, având în vedere că media efectivului claselor la secția română este de 15,8 elevi, iar la secția maghiară de 29,3 elevi. Se pare că ISJ Mureș aplică dublu standard.

UCDMR va monitoriza în continuare respectarea prevederilor legale în alcătuirea claselor.

IV. Precizări și puncte de vedere în legătură cu Anexa 4 care conține evoluția, cuprinderea în clasa a IX-a și migrația absolvenților de la secția maghiară la secția maghiară, în ultimii trei (sau mai mulți ani):

ISJ Mureș tratează fenomenul migrației ca *fiind o alegere intenționată - neinfluențată de criteriile exterioare - a elevilor de naționalitate maghiară*, care doresc din toate puterile să-și continue studiile în limba română, în ciuda faptului că au învățat în limba maghiară timp de 8 ani, și sunt conștienți de faptul că studiile continuate în limba română le va fi foarte greu și vor întâmpina nenumărate obstacole. Este greu de crezut și mai dificil de acceptat. **Dar pe lângă vorbe „goale”, există dovezi obiective care arată clar că această „opțiune” a elevilor de naționalitate maghiară este de fapt o obligație creată de către ISJ Mureș și care provoacă foarte multe greutatea elevilor de naționalitate maghiară, lăsați fără posibilitatea de a alege, fără a avea parte de mult menționata egalitate de șanse.**

Neavând opțiuni, elevii maghiari, aleg între posibilitățile oferite de către ISJ Mureș, instituție, care la rândul lui prezintă alegerile/opțiunile elevilor ca fiind făcute intenționate și nesilite de nimeni.

În următoarele dorim să vă demonstrăm cum se explică cifric și cu date realiste această „migrație” prezentată de către ISJ Mureș:

1. În județul Mureș există mai multe localități unde elevii maghiari nu au posibilitatea de a continua studiile în limba maghiară, ***dat fiind faptul că în aceste localități nu există licee care cuprind clase cu limba de predare maghiară, sau numărul locurilor disponibile nu acoperă numărul total al absolvenților de naționalitate maghiară.*** Acești elevi, care au studiat timp de 8 ani în limba maghiară, sunt nevoiți să aleagă din opțiunile existente, din ceea ce rezultă faptul că în cazul lor nu se aplică egalitatea de șanse, prin urmare acești elevi, **care vor termina/termină clasa a VIII.-a la secția maghiară în județ nu au posibilitatea de a-și continua studiile obligatorii în limba maternă.** Acest fapt este în contradicție cu Legea Învățământului în vigoare (Nr.84 din 24 iulie 1995), articolul 118: „Persoanele aparținând minorităților naționale au dreptul să studieze și să se instruiască în limba maternă la toate nivelurile și formele de învățământ, în condițiile prezentei legi. Prin următoarele informații care cuprind numere realiste din prezent, se poate vedea clar că numeroase clase cuprind un număr mai mare de elevi de naționalitate maghiară și anume:

a. Sovata

-În tabelul întocmit de către ISJ Mureș, la Grupul Școlar din Sovata există un număr mare de elevi, **mai precis 22 elevi**, care au „migrat” din clase cu predare în limba maghiară în clase cu predare în limba română.

Din cercetările noastre reiese că și în Grupul Școlar Domokos Kázmér mulți elevi de naționalitate maghiară nu pot beneficia de educația în limba maternă, deoarece la o parte dintre aceștia nu le este garantată educația în limba maternă. Acest lucru reiese și din tabelul nr. 2, care ne oferă un exemplu grăitor:

Tabel nr. 2

Clasa	Efectivul clasei	Din care elevi de naționalitate maghiară
IX-a	29	23
X-a	23	19
XI-a	15	12

a. În Sângeorgiu de Pădure în ultimii ani „migrația” elevilor în clasele cu predare în limba română se datorește deasemenea lipsei alternativei învățării în limba maternă.

Din datele primite de la Grupul Școlar Sfântu Gheorghe, în cazul claselor SAM (**Școli de Arte și Meserii**) reiese faptul, că la profilul Alimentație și Turism elevii de naționalitate maghiară din tabelul nr. 3, care învață în clasa de predare în limba română ajung în această clasă din lipsa alternativei în limba maghiară. **Elevii de naționalitate maghiară au fost interogați cu privire la opțiunile lor, și 100% dintre elevii chestionați ar fi ales clasa cu limba de predare maghiară, dacă li s-ar fi oferit această posibilitate.**

Tabel nr. 3

Clasa	Efectivul clasei	Din care elevi de naționalitate maghiară
IX-a	24	20
X-a	19	14
XI-a	16	13
XIII-a	18	17

2. Unul din motivele foarte grave al „migrației” elevilor maghiari, nevoiți să-și continue studiile în limba română, este faptul că în județul Mureș există licee și instituții tip SAM, cu profile importante, **în care nu există clase de predare în limba maghiară**, care limitează în mod clar posibilitatea elevilor de naționalitate maghiară de a continua studiile în aceste instituții. Faptul că profilul liceului influențează motivele ce stau la baza alegerii profesiei din viitor, elevii doresc să aleagă profile considerate importante din

punctul de vedere al ofertelor, destul de limitate, ale pieții muncii. **Vă prezentăm lista liceelor și instituțiilor tip SAM (Școli de Arte și Meserii) în care nu există nici o ofertă de clasă cu limba de predare maghiară:**

-Colegiul Economic „Transilvania” Tîrgu Mureș. În acest Colegiu nu există nici o clasă cu predare în limba maghiară. Este bine cunoscut faptul că profilul „economic” este foarte mult apreciat de către absolvenți, numeroși elevi doresc să-și continue studiile în acest domeniu. **În prezent în municipiul Tîrgu Mureș nu există nici un liceu sau SAM unde ar exista clase de predare în limba maghiară cu profil economic.** Pe baza tabelului prezentat de către ISJ Mureș sunt **17** elevi maghiari care au „migrat” de la secția maghiară în clase cu predare în limba română. Suntem ferm convinși, că această migrare s-a întîmplat din cauza lipsei de opțiuni creată de către ISJ Mureș, ceea ce a obligat elevii de naționalitate maghiară să recurgă la aceste alegeri.

-Colegiul Agricol „Traian Săvulescu” Tîrgu Mureș. În tabelul trimis la adresa CNCD de către ISJM sunt trecuți ca „emigranți” **32 de elevi de naționalitate maghiară (ANEXA 4)**, fără a preciza faptul că în această instituție de învățământ nu există de mulți ani clase de predare în limba maghiară. Din explicațiile ISJ Mureș reiese că acești elevi au ales această opțiune, „împreună cu părinții lor”, fără a fi discriminați, mai precis opțiunea lor a fost efectuată pe baza voinței lor, ceea ce din păcate nu este adevărat. **Aceste opțiuni au fost făcute din cauza lipsei de oportunități și ISJ Mureș nu a menționat în tabelele trimise către CNCD, că de fapt în județul Mureș nu există nici un liceu sau SAM cu profil tip agricol, mai precis următoarele profiluri:**

1. Tehnician în activități economice;
2. Tehnician în agroturism;
3. Tehnician analiza produselor alimentare.
4. Tehnician ecolog și protecția calității mediului
5. Tehnician veterinar, etc.

-Colegiul Economic „Transilvania” Tîrgu Mureș. În acest Colegiu nu există nici o clasă cu predare în limba maghiară. Este bine cunoscut faptul că profilul „economic” este foarte mult apreciat de către elevi, numeroși elevi doresc să-și continue studiile în acest domeniu. **În prezent în municipiul Tîrgu Mureș nu există nici un liceu sau SAM unde ar exista clase de predare în limba maghiară cu profil economic.** Pe baza tabelului prezentat de către ISJ Mureș sunt **17** elevi maghiari care au „migrat” de la secția maghiară în clase cu predare în limba română. Suntem ferm convinși că această migrare s-a întîmplat din cauza lipsei de opțiuni creat de către ISJM, ceea ce a obligat elevii de naționalitate maghiară să recurgă la aceste alegeri.

-Opțiunile elevilor prezentate de către ISJ Mureș în Anexa 6, în tabelul elaborat de Centrul Judetean de Asistenta Psihopedagogica Mures nu prezintă date exacte și nu se poate

baza pe acestea, deoarece aceste opțiuni se bazează pe oferta școlară existentă, chestionarea elevilor se face de către psihologi școlari, dar datele care apar în acest tabel nu arată exact opțiunile elevilor, în primul rând pentru că nu se știe cât la sută dintre elevi și-au exprimat opțiunea (acest Centru nedeținând date cu privire la efectivele elevilor) din întregul efectiv de elevi al școlilor, iar pe de altă parte fiindcă alegerea opțiunilor are loc pe baza unor propuneri existente din partea ISJ Mureș. UCĐMR a adunat numărul elevilor, care și-au prezentat opțiunea pentru o anumită clasă, sau pentru un anumit profil, dar numărul elevilor care și-au prezentat opțiunea și care apare în acest tabel este mai mic cu câteva sute de elevi, decât numărul real al absolvenților a claselor a VIII-a din județul Mureș.

Deci în consecință elevii nu au o opțiune reală de alegere, ei trebuie să aleagă din oferta prezentată, propusă de ISJ Mureș. Astfel în anumite cazuri mulți elevi de naționalitate maghiară nu au posibilitatea să aleagă profiluri foarte atrăgătoare, cum ar fi tehnician în administrație, sau tehnician în activități economice, și altele, deoarece aceste profiluri nu există în limba maghiară. În consecință, ei dacă doresc să urmeze aceste profiluri sunt nevoiți să aleagă clase cu predare în limba română, sau să aleagă alt profil la secția maghiară, mai puțin atrăgător pentru ei. Astfel egalitatea de șanse se compromite în mod cert.

CONCLUZII:

În prezent persistă în continuare situația discriminatorie în ceea ce privește școlarizarea elevilor în actualele clase liceale și SAM, deoarece în anii precedenți nu s-a oferit un număr de locuri suficiente în clase cu predare în limba maghiară, deși conform tabelelor nr. 1-3 se puteau organiza aceste clase cu efective peste limita minimă (15 elevi) admisă, conform Legii Învățământului în vigoare.

În ceea ce privește posibilitatea elevilor claselor a VIII-a din anul școlar actual (2008/2009), situația este în continuare discriminatorie, deoarece pentru anul școlar 2009/2010 există în total 1652 de locuri în 59 de clase cu predare în limba maghiară, față de aproape 1900 de elevi care sunt înscriși în clasa a VIII-a, secția maghiară în luna mai, 2009. Prin urmare cca. 230 de elevi (cel puțin 8 clase) nu vor avea posibilitatea de a studia în limba maternă în anul școlar următor.

În „Ghidul adresat absolvenților clasei a VIII-a” (apărut la 06.05.2009) există aproximativ 15 profiluri la clasele de liceu, la care se poate studia doar în limba română în județul Mureș.

Exp.

- **tehnician în analize produse alimentare**
- **tehnician veterinar**
- **tehnician în industria alimentară**
- **tehnician în agricultură**
- **tehnician operator tehnică de calcul**
- **tehnician operator tehnică de calcul – bilingv engleză**
- **tehnician în industria textilă**
- **tehnician în hotelărie**
- **tehnician proiectant CAD**
- **tehnician electronist**
- **tehnician în chimie industrială**
- **tehnician instalator pentru construcții**
- **tehnician în industria sticlei și ceramicii**
- **tehnician în instalații electrice**
- **tehnician mecatronist**
- **desenator tehnic pentru arhitectură și designe.**

Prin urmare migrarea elevilor de la secția maghiară la secția română este determinată de următoarele două aspecte principale:

- **insuficiența numărului de locuri la clasele liceale cu predare în limba maghiară**
- **lipsa unui număr mare de profiluri la secția maghiară, care însă derivă din lipsa numărului de clase necesare efectivului absolvenților claselor a VIII-a, secția maghiară.**

Tg. Mureș, la 08.05.2009.

Lászlófy Pál-István,

Președinte UCDMR